

Kmetijstvo.

Petindvajsetletnica banke „Slavije“.

Dne 15. maja t. l. je preteklo petindvajset let, kar je bila ustanovljena vzajemno zavarovalna banka „Slavija“ v Pragi. Ker je ta odlični slovanski zavod razširjen i po našem ozemlju, dovoljujemo si posneti nekatere najpomembnejše podatke iz letnega poročila, katero je izdal upravni odbor imenovane zavarovalnice ob uspešnem nje poslovanju na svršetku prvega četrstoletja.

V področje banke „Slavije“ ob nje ustanovitvi spadalo je:

- I. zavarovanje dohodkov na doživetje,
- II. zavarovanje za slučaj smrti in
- III. društva vzajemnega podedovanja, katerim se je tekom prvega leta pridružilo še:
- IV. zavarovanje zoper škode po požaru in
- V. zavarovanje zoper škode po toči ter čvetero drugih oddelkov, kateri pa doslej še ne poslujejo.

Ustanovni zaklad banke „Slavije“ bil je prvotno določen na gld. 10.000, kateri znesek se je pozneje zvišal na gld. 50.000. — Po jedini ustanovni deleži so znašali po gld. 100. — Banka je začela svoje poslovanje, ko je bilo vplačanih gld. 1500 — ustanovnine.

Na Slovenskem so takoj s početka bili naslednji nje ustanovniki: Barbo-Vaksenstajnski Josip, grof v Rakovnici; dr. Bleiweis Janez v Ljubljani; dr. Costa E. H. v Ljubljani; dr. Čuček Josip v Št. Lenartu; dr. Dominkuš Ferdinand v Mariboru; Goljmajer Urban, župnik v Beršecu; Graselli Peter, hišni posestnik, sedaj župan v Ljubljani; Hočevan Matija, graščak pod Turjakom; Dr. Ipavic Gustav, zdravnik v Št. Juriji; Janič Jakob, trgovec v Žalci; Knez Slavoljub, c. kr. notar v Št. Lenartu; Kotnik Franjo, tovarnar na Verdu; Krajcar Franjo, župnik v Valturi; Lipold Josip, posestnik v Mozirji; Lukan J., okrajni zdravnik v Št. Vidu; Murnik Iv., urednik „Novic“ v Ljubljani; dr. Poklukar Josip v Ljubljani; dr. Rapoc Franjo, posestnik v Mariboru; dr. Razlag Radoslav, odvetnik v Ljubljani; Roblek Franjo, posestnik v Žalci; Dr. Škubic Franjo v Velenji; Šušnik Gašpar, stotnik-avditor v Pulji; Šentak Franjo, posestnik na Vranskem; Škale Pavel, živinozdravnik v Ljubljani; Šventner Slavoslav, posestnik v Ljubljani; dr. Tarbauer Ivan, zdravnik v Žalci; dr. Toman L., odvetnik v Ljubljani in dr. Vošnjak Josip, zdravnik v Šmarji.

Banka „Slavija“, ki je začela delovati v prvih letih narodnega preporoda na Češkem ter se je pozneje razširila i po ostalih pokrajinah naše države, pridobila si je v dobi svojega petindvajsetletnega poslovanja zaupanje in naklonjenost ne samo doma mej Čehi, temveč pri vseh avstrijskih Slovanih ter je premagala naposled vse ovire, katere so njej delali različni njeni nasprotniki. Da se njej je to posrečilo, k temu je pripomoglo največ spretno nje vodstvo: generalno ravnateljstvo, odnosno upravno

svetovalstvo, ki je bilo vedno pozorno na ohranjenje zdravega jedra notranje društvene uprave, pri čemur so ga izdatno podpirali vestni uradniki banke in nje goreči zastopniki širom vse Avstrije. In tako stoji banka „Slavija“ danes na konci petindvajsetletja svojega delovanja na povsem trdnem temelji ter zre s polnim samozaupanjem v bodočnost.

Poleg društvene bilancije oddelkov I.—V. znašajo vsi fondi in rezerve koncem l. 1893.	gld. 5,830.306·40
pokojniški fond uradniški	266.183·79
„ „ „	132.265·57
vkup	gld. 6,228.755·76

Od teh je naloženih v vrednostnih papirjih, v gotovini, v posestvih ter hipotečnih in drugih posojilih gld. 6,000.765·70

Kako blagotvorno je banka „Slavija“ delovala v minulih petindvajsetih letih, o tem govori najjasnejše izkaz kapitalov, katere je taista izplačala v tej dobi svojim članom in sicer:

Zavarovanje oddelkov I.—II.:	
kapitala na doživetje	gld. 151·765·63
„ „ slučaj smrti	2,694.445·51
„ „ dohodkih	31.653·00
„ „ pokojninah	9.635·11

Zavarovancem oddelka III.:	
(vzajemno podedovanje) a to 10	
društvom	„ 6,469.884·76

Zavarovanje oddelka IV.:	
Nagrada požarnih škod	„ 120,745.954·92

Zavarovancem oddelka V.:	
Nagrade po toči učinjenih škod	„ 2,671.137·00
torej vkup	gld. 22,744.475 83

Posojil iz kreditnih društev je dovolila banka „Slavija“ svojemu udom v teku petindvajsetih let skupno vsoto	gld. 3,212·064·58
--	-------------------

Požarnih škod in to takšnim zavarovancem, ki niso imeli pravice do odškodnine vsled neplačane zavarovalnine ali iz drugih vzrokov, izplačala je banka „Slavija“ v tem času vsega vkup	gld. 166.535·32
---	-----------------

Istotako je razdelila od svojega početka do konca 1893. l. 494 občinam, bodisi gasilne brizgalnice, bodisi gasilne doneske v gotovini za	gld. 144.704·35
--	-----------------

V letu 1893. dosegla je banka „Slavija“ čistega dobička gld. 251.910·31 od katerega pripada; oddelku I. in II. gld. 76.337·08; oddelku III. z dividendo vred gld. 13.016 99; oddelku IV. gld. 131.323 34 in oddelku V. gld. 31.232 90.	(Konec sledi.)
--	----------------

Kmetijske raznoterosti.

Poginenje piščet. Večkrat se opaža, da piščeta posebno hitro rasto, potem pa poginejo. Taka piščeta imajo velike peruti, katerih ne morejo potegniti nase, temveč jih za sabo vlečejo, vedno čivkajo, tudi če je koklja pri njih, rada se vlegajo na solnce, ker jih vedno zebe. Ta bolezen se pri nekaterih piščetih začne že v prvih štirinajstih dneh, pri drugih pa

še-le v petem do osmem tednu. Taka piščeta se pa kmalu opomorejo, ako se v toplem solčnem kurniku dobro krmijo z jajci, nasekanim mesom, zmešanim belim kruhom, konopljenim semenom ali zdrobljenim rižem. Potem pa izrastejo nenavadno velike kokoši. Omenjena bolezen se prikazuje tudi pri mladih purah in račicah. Poslednje se posebno hitro opomorejo, ako se zanje nabirajo polži, katerih jako veliko pojedjo, ker jih prebavijo v jedni ali dveh urah.

Poučni in zabavni del.

Slovenska Matica.

(Dalje.)

Odbor je februarja meseca objavil v domačih časopisih „Poziv slovenskim pisateljem“, s katerim jih vabi, da pošljejo društvu do 1. julija letos primernih sestavkov za I. zvezek „Knezove knjižnice“. Ako se odzove zadostno število pisateljev s primernimi spisi, utegne iziti letos še I. zvezek „Knezove knjižnice“, katero prejmo potem tudi vsi Matičarji še kot četrto društveno knjigo za l. 1894.

Mej založnimi knjigami se v zadnji dobi ni zvršila nobena sprememba. V zalogi ima „Matica“ še vedno Cigaletovo terminologijo, Šumanovo in Križmanovo „Slovnico“; Erjavčeva „Prirodopis živalstva“ in „Somatologijo“; dr. Kosovo „Vzgojeslovje“ in Bezenškovo „Stenografijo“. Prošnja, da se zadnji dve omenjenih knjig potrdita kot šolski knjigi, kar bi vsakako ugodno vplivalo na njih živahnejšo razprodajo, še ni rešena. Lavtarjeve „Geometrije za učiteljsišča“, ki je vže pred več leti popolnoma pošla kot Matičina založna knjiga, „Matica“ ne bode več zalagala.

Na podlagi razpisa častnega darila 200 gld. iz obrestij Jurčič-Tomšičeve ustanove za literarne namene v prvi vrsti kakemu epičnemu proizvodu in z rokom do 31. decembra lani je prejel odbor dva sestavka. Njih presojevalci pa do sedaj s pregledovanem še niso vsi gotovi.

Z gradivom za „Letopis“ je „Matica“ dobro založena, nadaljeval se bode „Opis slovenske zemlje“, nadaljevala „Zgodovina slovenskega slovstva“; na ponudbo je izvrstna češka povest z ilustracijami; prevdarja se izdava novega zemljevida slovenskih dežel v večjem merilu nego Koslerjev zemljevid; na ponudbo je II. del „Slovenske stenografije“, ki pa more priti sploh v razgovor, ko bode I. del potrjen kot šolska knjiga. Na ponudbo je in v načelu tudi sprejeta bogata „Zbirka slovenskih narodnih pesnij“, ki jo sestavlja dr. K. Štrekelj.

Računski sklep kaže navidezni primanjkljaj 190 gld., in sicer zategadelj, ker se je, kar je znamenje umnega gospodarstva, tekom leta za okroglih 1500 gld. denarja več vložilo kakor potegnili, zato da vloge sproti nosijo obresti. — Odbor Vam ne podaje letos proračuna za l. 1895., ker ne bi imel niti približno istinite podlage, marveč popravljeni, istinitejši proračun za tekoče leto, v katerem je za izdavanje knjig vpostavljenih že 5250 gld. — Ker je „Matica“ v prvem desetletju imela svoje občne zборе večinoma v poletnem času, segale so njega upravne

dobe po navadi od julija preteklega do junija tekočega leta; po tej dobi so se pravilo ravnali tudi računski sklepi in proračuni. Ko se je pa v občnem zboru l. 1874 sklenilo, da bodi Matično upravno leto koledarsko leto, ne da bi se bili ob enem roki občnih zborov preložili, poročalo se je tudi pravilno o računskem sklepu preteklega, ne pa o proračunu tekočega, marveč prihodnjega leta, ki ni mogel biti zanesljiv, ker mu je manjkalo istinite podlage, dejanskega prebitka ali primanjkljaja v blagajni z dnem 31. decembra dotičnega leta, s katerim se je račun sklenil. To se je nadaljevalo vsa leta do najnovejšega časa.

Kakor je razvidno iz bilance o društvenem premoženju, znaša Matičino imetje koncem leta 1893. vsega skupaj 57.248 gld. 48 kr. in se je pomnožilo tekom zadnjega leta za 1137 gld. 29 kr., lani pa samo za 391 gld. 77½ kr.

Letos prejmo društveniki prvič tudi račun o Knezovi ustanovi, ki kaže na 30.451 gld. 96 kr. glavnice, kar nese okroglih 1200 gld. letnih obrestij in bo zadoštovalo za izdavanje zabavne in poučne Knezove knjižnice.

Mej depoziti se ne nahaja več obveznica tukajšnje čitalnice, ker jo je upravništvo vrnilo čitalniškemu odboru na njega dotično prošnjo.

Društveni knjižnici je prirastlo zadnje leto 509 knjig, zvezkov in časopisov; 386 po zameni, 115 vsled daril in 8 po nakupu; 278 čeških, 119 ruskih, 57 slovenskih, 23 hrvaških, 8 nemških, 7 bolgarskih, po 6 sorbskih in srbskih, 4 latinske in 1 poljska. „Matica“ zamenjuje svoje knjige z 32 raznovrstnimi društvi in korporacijami; v najnovejšem času se je njim pridružilo še „Historično društvo v Lvovu“.

Dne 1. januarja lani je štela Matičina književna zaloga 19.089 knjig in 240 zemljevidov. Tekom leta ji je prirastlo 3400 knjig, odpadlo pa 5423, in sicer 4505 poslanih društvnikom, 539 podarjenih raznovrstnim prosilcem, 379 pa poprodanih knjigotržcem in posameznikom. Koncem preteklega leta je torej zaloga štela 17.066 knjig in zvezkov ter 240 zemljevidov. — Popolnoma so lani pošle le: Marnova „Slovnica češkega jezika“, dra. E. H. Coste: „Pregled slovenskih čitalnic“ in „Letopis za leto 1889“.

Vseh poverjeništev šteje Matica 123.

Mej Matičarji je opazati dosledno naraščanje. Koncem lanskega leta je štela Matica 2360 društvnikov, namreč 7 častnih, 287 ustanovnih in 2066 letnih; torej vsega skupaj za 160 več kakor predlanskim. Ko je stala Matica v prvi polovici društvenega obstanka v letu 1872 na vrhunci, štela je 6 častnih, 392 ustanovnih in 1595 letnih, vsega skupaj torej 1993 društvnikov. Potem je njeno število skoz sedem let dosledno padalo, od l. 1880. naprej pa dosledno naraščala in je prvotni vrhunec leta 1889. doseglo, zadnja leta pa za 300 prekosilo. Le število ustanovnikov ne gre vzporedno s številom Matičarjev sploh. Ker so bila prvotna pravila v marsičem zastarela in ker je bil po njih osnovan opravični red, zastarel je